

آینه وطن امروز

رهاورد سفر ماس و آبه

● **حسن رضایی**: هیچ‌کس نمی‌تواند ادعا کند مذاکره با ترامپ می‌تواند آورده اقتصادی خاصی برای ایران داشته باشد. حداقل در شرایط حاضر که او علنا برجام را در سطل زباله اتاق بیضی کاخ سفید انداخته، مذاکره چیزی جز دیوانگی و تمسخر خویشتن نیست. با این وجود او دوست دارد برای پیروزی در انتخابات ۲۰۲۰ در حفره باقی‌مانده از برجام، یک شوی تلویزیونی جدید قرار دهد. دلقک ساکن کاخ سفید، تفاوت جوهری با اوپاما ندارد، فقط می‌خواهد به همه بگوید من در خیانت، روی دست او هم خواهم زد؛ همین! شوی مذاکرات با کره‌شمالی اساسا بر همین مینا طراحی شد تا نشان دهد برجام اساسا کلاه نبوده که بخواییم سر ایران بگذاریم و اگر هم بوده، کلاه کوچکی بوده است! کلاه گشاد ترامپ برای کیم جونگ اون اما ندوخته پاره شد! حالا اما ترامپ تدریجا خواهد فهمید که مورد ایران، دشوارتر از هر چیزی بوده که او فکر می‌کرده است.

انتظار

کدام معجزه ثمر خواهد داد؟

● **محمد کاظمی**: آمریکا با وقاحتی باورنکردنی جلوی چشم جهانیان در حال شکنجه اقتصادی مردم ایران است و درعین‌حال همکاری ایران را طلب می‌کند! سفر نخست‌وزیر ژاپن بیش از گذشته برای‌مان به اثبات رساند که ما باید بر نیروها و ظرفیت‌ها و انسجام و اتحاد داخلی خودمان تکیه کنیم و بدانیم که در جهان زورمدار کنونی همه کشورها به دنبال منافع خود هستند و اگر اقتضا کند همه دوستی‌ها و احترام‌ها و حتی قراردادهای رنگ می‌بازد و توازن قدرت‌های اقتصادی و سیاسی و نظامی اصلی‌ترین تعیین‌کننده در مناسبات جهانی است. البته نباید فراموش کنیم که نگاه به اقتدار داخلی باید جامع و همه‌جانبه باشد، چه اینکه تکیه به نیروهای نظامی و اقتدار دفاعی وقتی عمیق و بازدارنده خواهد بود که با حمایت اصیل و گسترده مردم همراه باشد. مردم هنگامی حامی دولت هستند که احترام و کرامت‌شان حفظ شود و احساس کنند در تعیین سرنوشت خود آزادند، عدالت را لمس کنند و ببینند که امکانات کشور بدون تبعیض توزیع می‌شود. ما به نخست‌وزیر ژاپن یک ایران متحد و آزاد را نشان دادیم و در عمل هم باید ثابت کنیم که در کشورمان اصل و اساس ملت است و بیش از هر زمان دیگری از تنگ‌نظری‌ها و خودمحوری‌ها دست برداریم. مسئولان با تمام توان در خدمت مردم باشند و هیچ منفعت و امتیاز اضاف‌های را نخواهند. دراین‌صورت خواهیم دید که نفس رضایت و کرامت مردم معجزه خواهد کرد و بیگانگان را به عقب‌نشینی وادار خواهد ساخت.

ایران

پیام‌های یک سفر دیپلماتیک

● **افشار سلیمانی**، **سفیر سابق ایران در جمهوری آذربایجان**: هرچند که تلاش‌های دیپلماتیک کشورها در روزهای اخیر در رسانه‌ها بیشتر متوجه سفر نخست‌وزیر ژاپن به تهران شده؛ اما نباید فراموش کرد که سفر روزهای گذشته آقای روحانی به قزاقستان و تاجیکستان هم از درجه اهمیت کمتری نسبت به سفر آقای آبه برخوردار نیست. این سفر در حالی صورت گرفت که تلاش واضح کشورهایی نظیر آمریکا با استفاده از اتفاقات مشکوکی چون انفجار نفت‌کش‌ها به این سمت می‌رفت که ایران را بازگیری مخرب و جنگ‌طلب در عرصه منطقه نشان دهد. تانآجکه آثار روانی این تلاش‌ها هنوز در فضای سیاسی به قوت خود باقی است که رفع آنها خود تلاش دیپلماتیکی جدی را می‌طلبد. توجه به ابعاد مختلف سفر اخیر رئیس‌جمهوری ایران برای شرکت در دو اجلاس کشورهای عضو پیمان‌های «شانگهای» و «سیکا» می‌تواند یکی از ابعاد همین تلاش‌ها باشد. به واقع در بجنبه موقعیتی که آمریکا قصد انزوی ایران و تحریک کشورمان برای کم‌کردن از تلاش‌های دیپلماتیک را دارد، این سفر نشان داد که جمهوری اسلامی ایران هم عزم لازم برای افزایش مراودات و روابط سازنده بین‌المللی خود را دارد و هم توان و موقعیت انجام این کار را. به واقع ما نشان دادیم که نه در شرایط فعلی عنصری منزوی در عرصه بین‌الملل هستیم و نه انزواطلب.

politics@sharghdaily.ir

آگهی ابلاغ ماده ۸۷ آیین نامه اجرا

وراث مدیون پرونده اجرایی ۹۶۰۴۳۵۹ به اسامی شهناز و زهره و شیدا و شراره و شقایق به نشانی تهران جاده مخصوص کرج کوچه ۱۴ خ ایران شرکت سینا دارو پلاک ۱- فرعی ۱۹۷۷۵ از پلاک اصلی ۱ در بخش ۱۲ ناحیه ۱۲ واقع در یافت آباد متعلق به موروث شما در قبال طلب خانم شهناز سلیمانی قره کائلو بازداشت گردیده لذا طبق ماده ۸۷ آیین نامه اجرای مراتب بشما اخطار میبشود ضمنا هرگونه نقل و انتقالی از طرف شما نسبت بمورد بازداشت ممنوع است و ترتیب اثر داده نمی شود. رئیس اداره اول اجرای اسناد رسمی م الف ۱۳۳۴۶

شرق: زندان قصر که در دوره رضاشاه بر بقایای همان قصر قجری ساخته شده، چند سالی است که به موزه بدل شده. حالا محمدجواد مرادی‌نیا در کتابی به نام «حکایت قصر» راوی موجودیت این بنا و آنچه بر آن رفته به‌ویژه موجودیت سیاسی آن از زمان قاجار تا پهلوی شده است. همان جایی که زمانی آب گوارایی داشت و بین اهالی تهران هم معروف بود. اصطلاح «آب خنک خوردن» هم دقیقا از همین‌جا بین اهالی تهران معروف شد و دهان به دهان گشت تا بین همه اهالی ایران جا افتاد.

این کتاب در چهار فصل نگاشته شده؛ فصل اول توصیف قصر در دوران قاجار است و همه فراز و نشیب‌هایش، روایت‌هایی از جهانگردان اروپایی و وضعیت این قصر تا پایان عصر قاجار. بنای قصر قجر یادگار دوران فتحعلی‌شاه، دومین پادشاه سلسله قاجار است. قصری که در مزارع اطراف روستای خرم‌آباد که آن زمان جزء یلیاقات شمال تهران بود، ساخته شد. محلی که تا پیش از آن اردوگاه لشکریان آقامحمدخان بود. جهانگردانی که در زمان فتحعلی‌شاه به ایران آمده و از تهران گذشته‌اند، روایتی از قصر قجر که یکی از مهم‌ترین بناهای آن روز تهران بوده، به دست داده‌اند. ژوبر گفته بود: «قصر قاجار بر فراز تپه‌ای واقع و بنایی است بسیار زیبا و ساخته‌شده با کرم‌ها به باغ وسیعی بر آن احاطه دارد. نهر آبی از وسط باغ جاری است که پس از تشکیل حوض‌ها و فواره‌ها در جلگه زیردست گم می‌شود... جیمز موریه هم این قصر را یکی از دو عمارت یلایقی سلطنتی مشهور تهران برشمرده است. قصر قجر در زمان محمدشاه کم‌کم به محاق رفت. شاه ترجیح داد بنایی اختصاصی برای خودش در دامنه‌های البرز بنا کند. قصر قجر در زمان محمدعلی شاه متروک می‌شود و به نوشته یکی از جهانگردان اروپایی بیم آن می‌رفته که کم‌کم به ویرانه‌ای بدل شود. در زمان ناصرالدین شاه قصر قجر کاملا به یک اردوگاه نظامی بدل شد. ناصرالدین شاه در میانه فصل شکار گاه‌به‌گاه در قصر اتراق می‌کرد؛ مثلا زمانی که به دوشان‌تپه می‌رفت، هنگام استراحت راهی قصر می‌شد. در زمان محمدعلی شاه کارکرد نظامی قصر پررنگ‌تر شد. بریگاد قزاق تابستان‌ها برای هواخوری و فرار از گرما به آنجا می‌رفت. در زمان مشروطه قصر قجر پایگاه نظامی حکومت برای حمله به مشروطه‌خواهان بود. این کارکرد نظامی همچنان قوی و قوی‌تر شد تا اینکه در کودتای سوم اسفند عده‌ای از بازداشت‌شدگان در قصر قاجار محبوس شدند و این نخستین‌بار بود که از این ساختمان به‌عنوان زندان استفاده شد.

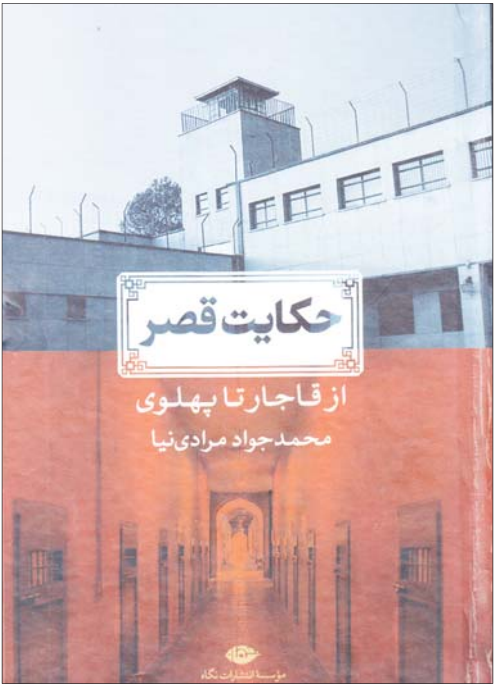
فصل دوم وضعیت قصر را در دوران پهلوی روایت می‌کند؛ یعنی از زمانی که بدل به زندان می‌شود و بعد هم شرحی از زندانیان معروف و سرگذشت آنها به‌علاوه برخی رخدادهای این زندان در آن دوره توضیح داده می‌شود. در سال‌های بعد از کودتا قصر به حالت متروکه درآمد و از آن ویرانه‌ای بیش نماند تا اینکه در سال‌های اولیه حکومت رضاشاه و به موازات نوسازی تشکیلات اداری، مهندس مارکوف روسی مأمور شد وضع زندان‌های ایران را بررسی کرده و نقشه زندان‌هایی که با آب‌وهوای ایران متناسب باشد تهیه کند. در نهایت قصر قجر برای ساخت نخستین زندان مدرن ایرانی در نظر گرفته شد. عملیات ساخت آن در سال ۱۳۰۷ آغاز و آذرماه سال ۱۳۰۸ به پایان رسید؛ زندانی ۱۹۰ اتاق و گنجایش ۸۰۰ زندانی.

نخستین زندانیان قصر از حال‌وهوای این زندان نوساز تعریف مثبتی دارند. یوسف افتخاری از جمله نخستین زندانیان سیاسی محبوس بعد در خاطراتش که بخشی از آن در کتاب «حکایت قصر» آمده است، نوشته: «اولین زندانیان سیاسی که به قصر وارد شدند، من و رحیم بودیم. یک کریبدور با حیاط در اختیار داشتیم. تختش خوب و رختخوابش تمیز بود... در قصر از هر لحاظ راحت بودیم... خود ما باغبانی و درختکاری می‌کردیم و...». نصرت‌الدوله فیروز فرزند عبدالحسین میرزا فرمانروا، سیدجعفر پیشه‌وری، از زندانیان سیاسی مشهور محبوس قصر در آن زمان بوده‌اند.

سیاست

همه‌چیز درباره یک زندان

حکایت قصر

براساس گزارش‌های موجود نخستین اعتصاب غذا در زندان قصر در سال ۱۳۱۰ م‌قارن با اوج‌گیری خفقان سیاسی در کشور رخ داد. یکی از زندانیان به علت بی‌توجهی زندانبانان دچار بیماری شد و درگذشت، بعد از آن بود که عده‌ای از زندانیان اعتصاب غذا کردند و شکستن آن را منوط به اجابت درخواست‌هایی کردند. اگرچه همه درخواست‌ها اجابت نشد، اما زندان مجرد (انفرادی) و محدودیت برای مدتی از بین رفت.

قتل تیمورتاش، سردار اسعد بختیاری و اعدام علی‌مردان‌خان بختیاری و ماجرای بازداشت ۵۳ نفر از رخدادهای مهم زندان قصر قجر در دوره پهلوی اول است که در کتاب شرح مفصلی راجع به آنها آورده شده. به‌ویژه نویسنده به بخش‌هایی از خاطرات اعضای ۵۳ نفر و پرونده‌های آنها اشاره کرده است. شرحی از حبس و مرگ محمد فرخی‌زیدی، دکت‌نقّی ارانی هم در کتاب آمده است.

کتاب حکایت قصر به روایت چهره‌هایی کمتر شناخته‌شده برای ما و گمنام در تاریخ اما با ماجراهایی عجیب و خواندنی که در قصر محبوس بودند و به جهاتی به قتل رسیده‌اند یا دچار مرگ شده‌اند هم پرداخته است. مانند ماجرای کشتن امیر بنان، جوان گمنامی که بدون اجازه و سرزده به کاخ سعدآباد رفته بود و برای همین بازداشت و به زندان قصر منتقل شده بود.

فصل سوم دوره پهلوی دوم است. ازجمله رخدادهای مهم این دوره زندان می‌توان به شورش زندانیان در قصر و فراز سران حزب توده اشاره کرد. در دهه‌های ۲۰ و ۳۰ در زندان قصر شوری رخ می‌دهد و عده‌ای از زندانیان عمومی هم به دنبال ورود متفقین به ایران عفو می‌خورند و آزاد می‌شوند. وضعیت زندان در دوره شهرویر ۲۰ به کلی فرق می‌کند و از رعب و وحشت دستگاه پلیس کاسته می‌شود.

بعد از کودتایی نافرجام علیه‌شاه در سال ۲۷ جمعی از اعضای حزب توده بازداشت می‌شوند. سال ۲۹ عده‌ای از سران حزب از زندان فرار می‌کنند. در کتاب اشاره‌ای به این ماجرای فرار شده است. ماجرای طالقانی نو داد و بابت همین هم مدتی کوتاه بازداشت شد و برای بازگرداندن زندانیان سیاسی از تبعید سعی زیادی کرد و در کمیسوین عفو و بخشودگی نهایت تلاش خود را کرد تا این عفو شامل حال همه اعضای نهضت آزادی شود.

احمد وخشیته ـ دانش‌آموخته مطالعات جهان

با دیگر قطب‌های نظام بین‌الملل تعریف شود، قدرت مانور یک بازیگر تک‌قطبی که با ادبار دیگر قطب‌ها روبه‌رو شده است، پایین خواهد آمد؛ چراکه قدرت‌های فرامنطقه‌ای در کنار رقابت‌های خود، همواره بر اساس توازن قوا و توازن تهدید به دنبال همکاری و همکاری با یکدیگر رفتار می‌کنند.

۲- **جایگاه موازنه قدرت در رابطه مسکو با قدرت‌های خاورمیانه**: سطح تحریم‌ها و اجماع علیه ایران بیش از حد تحریم روبه‌رو باشد تا دوستی با است که تراز تجاری مسکو با دیگر کشورهای اروپایی و حتی ایالات متحده بسیار قابل ملاحظه‌تر نسبت به مسکو-تهران است. ایران و روسیه اگرچه به یک همکاری تاکتیکی در پروژه سوریه دست یافته‌اند که ظرفیت تبدیل به همکاری استراتژیک در سپهر روابط دو کشور

را دارد، اما باید به این موضوع نیز توجه داشت که روسیه در فرایند صلح سوریه به منظور رسیدن به نتیجه مطلوب، تلاش کرده است تا توازن قدرت را میان تمامی بازیگران منطقه اجرایی کند. گسترش روابط روسیه و سعودی به خوبی مؤید این موضوع است؛ به‌عنوان‌مثال وزیر انرژی روسیه هفته گذشته در دیدار با همتای سعودی خود از پیشنهاد کشورش برای فروش سوپرجت سوخو و جنگنده MC-2۱ پرده برداشت؛ با مسکو که دو سال پیش در جریان سفر پادشاه عربستان به روسیه قرارداد اس-۴۰۰ را امضا کرده بود، اکنون این سامانه را به ترکیه و هند نیز فروخته است. براین‌د این رفتارها بیانگر نگاه کرملین به تمامی بازیگران منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای است.

۳- **مسکو رویکرد همکاری دارد و نه میانجیگری**: به نظر می‌رسد که کرملین به دنبال میانجیگری به موضوع ایران و آمریکا نیست؛ سیاستی که درخصوص اختلافات میان چین و آمریکا نیز

از خاطرات آنها از دوران حبس قصر آورده است مانند علی‌محمد افغانی، احمد شاملو، مهدی اخوان‌ثالث و... .

بخشی از کتاب به صورت مجزا به شرح رخدادهای دهه ۴۰ زندان قصر پرداخته شده؛ مانند زندانیان ۱۵ خردادی، انجمن‌های اسلامی، حزب ملل اسلامی، فرار چند زندانی و... بنا بر روایت کتاب، ترکیب زندانیان سیاسی در دهه ۴۰ کاملا متفاوت می‌شود. زندان قصر از آغاز تأسیس تا آن هنگام عمدتا پذیرای زندانیانی بود که به گروه‌های کمونیستی و مارکسیستی تعلق داشتند؛ به جز گروه فدائیان اسلام؛ اما در دهه ۴۰ گروه‌های اسلامی به‌ ترکیب زندانیان سیاسی قصر اضافه شدند. گروه ۱۵ خردادی‌ها، امام خمینی، انجمن‌های اسلامی و اعضای نهضت آزادی، ضاربان حسنعلی منصور که بعدها به هیئت‌های مؤتلفه مشهور شدند، حزب ملل اسلامی، گروه جاما و... نویسنده شرحی از همه اینها و وضعیت بازداشت‌شدگان متعلق به این جریان‌ها در کتاب ارائه داده است.

در این کتاب به وضعیت زندان قصر در دهه ۴۰ براساس گزارش زندانیان سیاسی به سازمان‌های مدافع حقوق زندانیان سیاسی هم اشاره شده و شرح مفصلی از زبان زندانیان از وضعیت غذا، بهداری، ملاقات، پرورنده‌سازی، جیره روزانه و... داده شده است. گزارشی از فرار چهار نفر از گروه جزنی از زندان هم یکی دیگر از ماجراهای خواندنی کتاب است.

بخش دیگر مربوط به زندان قصر در دهه ۵۰ است. در این دهه شرایط زندان کمی تغییر می‌کند و اعضای گروه مجاهدین خلق و فدائیان اسلام هم به جمع زندانیان سیاسی اضافه می‌شود و دیگر زندانیان سیاسی در اقلیت بودند. نویسنده درباره شرایط زندان‌های شماره سه و چهار قصر در این سال‌ها می‌نویسد که بخش عمده اداره داخلی زندان در دست زندانیان بود، جلسات هفتگی برگزار می‌کردند، تنظیم ساعات خواب و بیداری دست خودشان بود، سرود می‌خواندند و نوعی آزادی نسبی را تجربه می‌کردند... . ماجرای فرار اشرف دهقانی در سال ۵۲، گروه ابوذر نهاوند، انتقال چند زندانی از قصر و تیرباران آنها،کم‌شدن فشار بر زندانیان سیاسی در سال ۵۵ و سرانجام رهایی زندانیان سیاسی در سال ۵۷ از زندان قصر و بعد جابه‌جایی زندانبانان با زندانیان بعد از رخداد انقلاب و اعدام چند نفر از زندانبانان و افسران زندان قصر، محاکمه و اعدام هویدا که در قصر بازداشت بود، بخش‌های پایان کتاب را شامل می‌شود.

فصل چهارم کتاب درباره برنامه‌ها و سرگرمی‌های زندانیان صحبت می‌کند. نویسنده در کتاب شرحی هم از وضع و حال زندانیان زن سیاسی و زندان زنان در این دهه می‌دهد. نحوه اداره بند زنان، نگهداران زندان زنان، وضعیت ورزش، مطالعه، کلاس‌های آموزشی و سخنرانی، کتاب‌هایی که در زندان قصر از سوی زندانیان ترجمه یا تألیف شده بوده و... پایان‌بخش کتاب است.

در بخش پیوست‌های کتاب هم ماجرای تیمورتاش در زندان، داستان فرار سیدفرهاد و برخی اصطلاحات رایج در بین زندانیان قصر به صورت مفصل و جداگانه شرح داده شده است. خوانندگان علاقه‌مند به دنبال‌کردن روایت‌های زندان قصر می‌توانند به جز این کتاب، به کتاب خاطرات سرتیپ اصغر کورگی، رئیس سابق زندان قصر با نام «مسیح در قصر»، از سوی نشر روزنه هم مراجعه کنند. روایت رئیس زندان قصر در دهه ۴۰ که به جای همکاری با ساواک یا اطلاعات شهربانی با زندانیان سیاسی همکاری می‌کرد، او بود که شنود ساواک را در اتاق‌های زندان به آیت‌الله طالقانی نو داد و بابت همین هم مدتی کوتاه بازداشت شد و برای بازگرداندن زندانیان سیاسی از تبعید سعی زیادی کرد و در کمیسوین عفو و بخشودگی نهایت تلاش خود را کرد تا این عفو شامل حال همه اعضای نهضت آزادی شود.

سپهر شرق‌گرایی و ملاحظات پیش‌روی آن برای ایران

احمد وخشیته ـ دانش‌آموخته مطالعات جهان

آمریکا و وضع تحریم‌ها بر آنهاست؛ ازاین‌رو بر روابط نزدیک‌تر خود بر مسکو و پکن تکیه داده است.

بدون‌شک نقش فعال در سازمان‌های منطقه‌ای و نگاه به شرق می‌تواند به کاهش فشارها و افزایش بازیگری ایران در نظام بین‌الملل کمک کند. بدون‌شک روسیه و چین دو کشور قدرتمند فرامنطقه‌ای هستند که یکی بال سیاسی- نظامی گسترده‌تری دارد و دیگری بال اقتصادی؛ موضوعی که سبب شده حتی دیگر بازیگران منطقه خاورمیانه نظیر عربستان سعودی، امارات متحده عربی و بحرین که از شرکای ایالات متحده به شمار می‌آیند نیز نگاهی به شرق‌گرایی داشته باشند و مناسبات خود را با مسکو افزایش دهند و قراردادهای گسترده نظامی و اقتصادی امضا کنند.

در سایه نگاه به شرق کنونی دولت حسن روحانی اما به نظر ملاحظاتی نیز قابل‌تأمل باشد: ۱- **مسکو نگاهی ایجابی به غرب دارد**: با الحاق کریمه پس از سال ۲۰۱۴، روسیه با تحریم‌های غرب علیه خود روبه‌رو شد و رویکرد نگاه به شرق در سیاست خارجی خود پررنگ کرد. اما باید توجه داشت که چرخش کرملین به شرق ایجابی بود و در پی آن به دنبال ایجاد تعادل با اتحادیه اروپا و ایالات متحده آمریکا بوده است. این رویکرد در موضع‌گیری‌های مقامات روسیه نیز به وضوح دیده می‌شود؛ به‌عنوان‌مثال عموما اگر کرملین از یک‌سو از ایالات متحده انتقاد می‌کند، از سوی دیگر بر ضرورت گفت‌وگوها و افزایش همکاری‌ها تأکید دارد.

این رویکرد سبب شده است که قدرت بازیگری بالایی در سیاست‌های فرامنطقه‌ای خود در شرق و خاورمیانه نیز داشته باشد. ازهمین‌رو برخی کارشناسان بر این باورند که اگر نگاه منطقه‌گرایی از روی ناگزیری و به صورت سلبی

روزنه

دیپلماسی فعال ایران

رحمان قهرمان‌پور*

● پس از اتفاقات اخیر و تصمیماتی که ایران برای انجام برخی اقدامات در حوزه بین‌الملل گرفت، دیپلماسی جمهوری اسلامی ایران به دنبال القای برخی از پیام‌ها به دنیاست. به این صورت که افکار عمومی جهان و کشورهای دوست و تا حد امکان بی‌طرف را متقاعد کند که حق با ایران است و این ترامپ است که برجام را نقض کرده و ایران به تعهدات خود پایبند است. این از نظر دیپلماسی عمومی اهمیت زیادی دارد.

نکته دیگر اینکه در مقابل تلاش‌های آمریکا که خیلی صریح اعلام کرد به دنبال ائتلافی علیه ایران است، به نظر می‌رسد ایران هم منفعل نیست و دنبال این است که از شکل‌گیری چنین ائتلافی جلوگیری کند. سفرهای مقام‌های خارجی به ایران و نیز مقام‌های ایرانی به کشورهای خارجی از جمله اجلاس شانگهای را باید از این زاویه ارزیابی کرد که ایران هم برای ممانعت از ائتلاف‌های ضدایرانی، تمهیدات و اقدامات خود را دارد.

نکته سوم این است که بعد از خروج آمریکا

از برجام، ایران دوباره تلاش دارد تا روابط خود را

با شوریهایی مانند روسیه، چین و دیگر کشورهای

آسیایی قوی‌تر کند. این در دیدارهای آقای روحانی

با آقای پوتین و سفرهای قبلی آقای ظریف به

کشورهای آسیایی مشهود است. این رفت‌وآمدهای

دیپلماتیک، بخش عمده‌ای از مقابله دیپلماتیک

ایران با آمریکاست.

بر اساس واقعیت‌های نظام بین‌الملل، آمریکا

کشوری است که از اهرم روز با همان دیپلماسی

اجبار برای نهی کشورها از همکاری با ایران

استفاده می‌کند. بر این اساس است که بعضی از

کشورها با وجود آذغان به عقابنت طرف مقابل

آمریکا، در جاهایی اعلام می‌کنند که نمی‌توانند

در برابر فشار آمریکا مقاومت کنند. این موضوع

روشنی است و فقط هم به ایران مربوط نمی‌شود

و در مورد کشورهای مختلفی که در مقابل آمریکا

قرار می‌گیرند، مصداق دارد. نکته‌ای هم که

آقای روحانی در اجلاس شانگهای به آن اشاره

کرد، همین است. اینکه آمریکا از قدرت نظامی و

اقتصادی خود برای اعمال فشار بر ایران و به تعبیر

آقای ظریف را ه‌انداختن جنگ اقتصادی علیه ایران

استفاده می‌کند. اینکه در مقابل چنین روندی چه

باید کرد، موضوعی است که دیدگاه‌های مختلفی

در مورد آن در داخل کشور وجود دارد. اینکه

کشورهای همسایه چه موضعی در این زمینه

دارند، بستگی به نوع کشورها دارد و در مورد هر

کدام از کشورها ممکن است منطقه جدا باشد. مثلا در

مورد عراق به دلیل مناسبات سیاسی و امنیتی قوی

بین دو کشور، موضع عراق تابع محاسبات ایران

خواهد بود. در حالی که مثلا عربستان که از نظر

دریایی با ایران همسایه است، به افزایش تنش در

منطقه نظر دارد. با مثلا افغانستان و پاکستان گرفتار

مشکلات داخلی خود هستند.

مهم‌ترین کشور منطقه یعنی روسیه سیاست

خاص خود را دارد. از زمانی که پوتین وارد سوریه

شد، می‌توان این‌طور ارزیابی کرد که روسیه دنبال

یک سیاست استراتژیک در خاورمیانه است. قبل از

آن روسیه متهم بود به اینکه از کشورهای دوست

خود در منطقه حمایت نمی‌کند و در نتیجه فشار

آمریکا هم بر این کشورها بیشتر می‌شود. در مورد

لیبی این موضوع را شاهد بودیم- لیبی با اینکه

روابط نزدیکی با روسیه داشت، مورد حمله ناتو

قرار گرفت و روسیه کاری نکرد؛ اما در مورد سوریه،

روسیه به طور جدی ورود کرد و تا الان نشان داده

که در استمرار حضور خود در منطقه جدی است.

نگاه روسیه به مسئله ایران و آمریکا هم از این

زاویه می‌تواند بررسی شود. بنابراین روسیه برای

حفظ منافع استراتژیک خودش هم که شده برای

پیشگیری از به‌وجودآمدن تنش دیگر در منطقه

تلاش می‌کند.

آقای لاوروف گفته است که در جریان انفجار

کشتی در دریای عمان نمی‌توان ایران را متهم کرد

و روسیه اقداماتش را همرستا با این باور در شورای

امنیت انجام خواهد داد. اگرچه این اقدامات روسیه

بیشتر به خاطر رقابتی است که با آمریکا دارد و

منافع خود را دنبال می‌کند اما در اینجا اشتراک

منافع بین ایران و روسیه هم مطرح است. قدرت

دیپلماسی و هماهنگی داخلی در ایران در این

ارتباط بسیار اهمیت دارد. همان‌طور که در مورد

روابط ایران با چین، هند، ترکیه و... مهم است. باید

ببینیم در کجاها می‌توانیم از ظرفیت‌ها به نفع

خودمان استفاده کنیم. باید شرایط آن کشورها را

هم در نظر بگیریم و فرمولی طراحی کنیم که بر

اساس آن بتوان بیشترین منافع ملی ایران را در

سیاست خارجی تأمین کرد.

در مجموع سفر اخیر رئیس‌جمهور و دیدارهای

دیپلماتیک ایشان را باید مثبت ارزیابی کرد. چراکه

کمترین دستاوردش نقض ادعای ترامپ است و نشان

میی‌دهد که ایران کشوری منزوی نیست. از یاد

نبریم که آلمان به عنوان قوی‌ترین اقتصاد اتحادیه

اروپا و ژاپن در جایگاه قوی‌ترین اقتصاد آسیا در

سطوح عالی به ایران آمده و اعلام کردند که

حاضر به گسترش روابط با ایران هستند. باید صبر

کرد و منتظر نتیجه عملی این سفرها بود.

***کارشناس مسائل بین‌الملل**